

ANNA WOJTKOWIAK

Wyższa Szkoła Bankowa w Poznaniu, Wydział Finansów i Bankowości
e-mail: nadeah.anna@gmail.com

OKTAWIA PŁONKOWSKA

Wyższa Szkoła Bankowa w Poznaniu, Wydział Finansów i Bankowości
e-mail: o.plonkowska@gmail.com

Porównanie struktury portfeli kredytowych w dwóch głównych modelach systemów bankowych*

Streszczenie. Artykuł skupia się na powiązaniach pomiędzy strukturą portfela kredytowego w danym państwie a występującym w nim modelem systemu bankowego. W procesie rozwoju bankowości ukształtowały się dwa główne modele: anglosaski i kontynentalny, różnią się one organizacją sektora bankowego, głównie pod względem specyfiki działalności banków. Model anglosaski charakteryzuje się bankowością wyspecjalizowaną, w której banki są ukierunkowane na ściśle określony obszar działalności. Model kontynentalny oparty jest na bankowości uniwersalnej, banki w tym modelu nie oddzielają bankowości komercyjnej od bankowości inwestycyjnej. W grupie badanych państw modelu anglosaskiego znajdują się Stany Zjednoczone, Wielka Brytania i Kanada, a modelu kontynentalnego Niemcy, Japonia oraz Polska. Portfel kredytowy jest pakietem kredytów różnych kategorii, system bankowy w danym państwie wpływa na wielkości jego poszczególnych składowych.

Słowa kluczowe: portfel kredytowy, system kontynentalny, system anglosaski, sektor bankowy, bankowość uniwersalna, bankowość wyspecjalizowana

1. Wprowadzenie

W gospodarce rynkowej nieustannie dochodzi do przepływów pieniężnych pomiędzy uczestnikami rynku. Banki funkcjonujące w ramach określonego systemu bankowego również uczestniczą w tych przepływach. Operacje te zachodzą w ściśle

* Praca powstała na bazie licencjackiego projektu dyplomowego „Porównanie struktury portfeli kredytowych w różnych modelach systemów bankowych”, przygotowanego pod kierunkiem dr. Artura Stefańskiego.

określony sposób i w odpowiednim tempie dla konkretnego systemu bankowego, który jest jednym z elementów systemu finansowego [Dębniwska, Sołoma 2003: 9].

Organizacja bankowości różni się w poszczególnych państwach, co wynika z regulacji, jakim podlega konkretny system. Mimo różnic, we wszystkich systemach bankowych bank powołany jest do pośrednictwa finansowego i zapewnienia płynności, a pośrednio też usług płatniczych [Heffernan 2007: 19-20]. Podstawowe cele banków są realizowane najefektywniej, kiedy występuje nakazowo zorganizowana struktura organizacyjna [Heffernan 2007: 6].

Czynniki polityczne i kulturowe mają znaczny wpływ na ukształtowanie instytucjonalne międzynarodowego systemu finansowego. Odkrywanie źródeł zawartych w nim systemów bankowych jest oparte w dużym stopniu na determinizmie kulturowym, np. określonych tradycjach rozliczania i przeprowadzania transakcji handlowych [Solarz 2012a: 14-17]. Wyodrębnić można też wiele ról społecznych, które wpływały na rozwój systemów bankowych [Solarz 2012a: 22], przyjmował on też odmienne tempo i kierunek w różnych państwach. Odziaływały na niego m.in. przepisy prawne [Jaworski 2001: 22], innowacyjność banków [Jaworski 2013b: 21], uwarunkowania rozwoju gospodarczego.

Ukształtowały się dwa główne modele systemów finansowych: anglosaski i kontynentalny. System finansowy jako znacznie szersze pojęcie determinuje kształt systemu bankowego, przez co modele te znajdują odzwierciedlenie również w podziale systemów bankowych [Jaworski 2013a: 24; 2010: 24].

Celem artykułu jest próba odpowiedzi na pytanie, czy rodzaj systemu bankowego w danym państwie wpływa na kształtowanie się struktury portfela kredytowego. Uzyskanie odpowiedzi wymaga scharakteryzowania typów systemów bankowych, analizy i porównania struktury portfeli kredytowych w wybranych państwach należących do badanych modeli oraz wyszczególnienia różnic. Wybrano kraje o zróżnicowanej strukturze gospodarczej, kulturowej i politycznej.

2. Modele systemu bankowego

2.1. System kontynentalny (niemiecko-japoński)

Przedstawicielami modelu niemiecko-japońskiego, jak sama nazwa wskazuje, są przede wszystkim Niemcy oraz Japonia. Pozostałe państwa zaliczane do tego systemu to kraje kontynentalnej Europy, takie jak Francja i Polska. W modelu kontynentalnym dla podmiotów gospodarczych kredyt bankowy jest podstawowym źródłem finansowania zewnętrznego, zarówno krótko-, jak i długoterminowego. Tworzy to pewnego rodzaju więź pomiędzy bankiem a przedsiębiorstwami,

w związku z przeważającą częścią udziału finansowania ze strony banku w strukturze kapitału przedsiębiorstwa [Niczyporuk, Talecka 2011: 49].

W tym systemie przeważają banki uniwersalne. Charakterystyczne jest dla nich to, że mają stosunkowo duże udziały w kapitałach akcyjnych przedsiębiorstw [Dębniwska, Sołoma 2003: 10], ze względu na swój charakter prawny banki są w stanie prowadzić działalność w sektorze inwestycyjnym, ubezpieczeniowym oraz w innych gałęziach sektora finansowego [Jaworski 2013a: 24-25]. Widoczna jest tendencja do kumulowania środków pieniężnych przez obywateli, a większość oszczędności lokują oni w depozytach bankowych [Patena 2010: 46].

2.1.1. Państwa modelu kontynentalnego

Spośród państw modelu kontynentalnego w artykule skupiono się na Niemczech, Japonii oraz Polsce. W modelu tym kluczową rolę w sektorze finansowym odgrywa sektor bankowy [Jaworski 2010: 24]. Uczestnikami niemieckiego rynku finansowego są głównie banki, inni pośrednicy finansowi odgrywają zdecydowanie mniejszą rolę [Romiszewska 2012: 306]. Co więcej, sektor bankowy dysponuje też ogromną siłą finansową uzyskaną przez lata tworzenia kapitału i wielkości sum bilansowych poszczególnych banków [Flejterski, Romiszewska 2004: 31]. W Japonii przez długi okres system finansowy składał się w całości z sektora bankowego [Cargill, Royama 1992: 333]. Charakteryzuje się on słabo rozwiniętym wewnętrznym rynkiem kapitałowym [Solarz 2012b: 234-236]. Polski sektor bankowy jest relatywnie duży, choć tworzy go wiele stosunkowo małych i rozproszonych instytucji oraz występuje niewielkie nasycenie usługami bankowymi [Cwynar, Patena 2010: 102-105]. To jeden z najszybciej rozwijających się sektorów gospodarki krajowej, a równocześnie największy dział krajowego systemu finansowego [Weltrowska 2003: 29].

Banki uniwersalne stanowią przeważającą część sektora bankowego w modelu kontynentalnym [Golec 2016: 19; Jaworski 2010: 24]. Przez lata w Niemczech rosła w siłę bankowość uniwersalna, banki uniwersalne dominują na rynku, mając około 80% aktywów. Dzielią się one na trzy grupy: prywatne (handlowe) – przeważnie spółki akcyjne, prawa publicznego – publiczno-prawne instytucje kredytowe, w tym kasy oszczędnościowe i banki krajów związanych oraz banki spółdzielcze wraz z bankiem centralnym [Lepczyński, Gostomski 2018: 30]. Taka struktura wpływa na stabilność i potencjalnie zmniejsza konsekwencje kryzysów [Gostomski 2010: 159].

W Polsce po przemianach ustrojowych końca XX w. doszło do naśladownictwa zachodnich rozwiązań, np. przejęcia z systemu niemiecko-japońskiego nowoczesnej formy banków uniwersalnych [Flejterski 2002: 83-85]. Uniwersalizacja bankowości spowodowała pojawienie się produktów i usług finansowych związanych z funduszami inwestycyjnymi oraz ubezpieczeniami w ofertach banków [Zaleska 2007: 24]. Wśród instytucji rynku bankowego,

obok banków komercyjnych, funkcjonują np. kasy oszczędnościowo-kredytowe (SKOK-i), banki spółdzielcze i bank państwowy (BGK). Na rynku pod względem wielkości przeważają banki w formie spółki akcyjnej. Trzy największe na przestrzeni ostatnich lat posiadały do 50% udziałów w rynku depozytów [Zaleska 2013: 48].

W Japonii sektor bankowości komercyjnej dzieli się na banki, instytucje depozytowe i pozostałe instytucje finansowe. Występuje siedem typów banków: miejskie – najwyższej klasy banki uniwersalne, konkurujące na rynku globalnym, regionalne i lokalne – oparte na jednostkach samorządu terytorialnego i wyspecjalizowane w finansowaniu małych i średnich przedsiębiorstw oraz inne – banki zagraniczne, powiernicze, holdingi bankowe i pozostałe. Do instytucji depozytowych i pozostałych instytucji finansowych wlicza się sektor banków spółdzielczych. Poza strukturą znajdują się wyspecjalizowane, państwowe instytucje finansowe [Solarz 2012b: 234-236].

Banki spółdzielcze i kasy oszczędnościowo-kredytowe są typowe dla tego modelu i stanowią bardzo istotny element sektora finansowego [Heffernan 2007: 319]. Już na początku XX w. utworzyło się w Niemczech grono dużych, przodujących na rynku banków z rozbudowaną siecią filii. Powstały liczne kasy oszczędnościowe (*Sparkassen*), które działały na mniejszą skalę, głównie przechowywały oszczędności klasy robotniczej, po przyznaniu biernej zdolności czekowej przybrały formę nowoczesnych banków [Flejterski, Romiszewska 2004: 24]. Postępował rozwój bankowości spółdzielczej, która wspierała małych przedsiębiorców i rolników [Guinnane 2001: 14] oraz bankowości hipotecznej, która wspomagała dalszą rozbudowę miast i ośrodków przemysłowych [Romiszewska 2012: 299]. Z kolei w japońskim sektorze spółdzielczym przeważają licencjonowane spółdzielnie, ale występują też spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe i banki akcjonariatu pracowniczego [Solarz 2012b: 234-236].

W krajach modelu kontynentalnego fundusze pozyskiwane są przede wszystkim za pośrednictwem banków [Golec 2016: 19]. Obywatele większość oszczędności lokują w depozytach bankowych. Przykładowo, w roku 2010 Polacy w ten sposób przechowywali ponad połowę swoich środków finansowych [Patena 2010: 46]. W Niemczech przyczyną tego zjawiska było wprowadzenie w XX w. obowiązku założenia rachunku bankowego [Romiszewska 2012: 301]. Japończycy natomiast znani są ze swej skłonności do oszczędzania [Heffernan 2007: 714]. Co więcej, czynnikiem sprzyjającym odkładaniu środków była deflacja [Solarz 2012b: 234-236], którą w drugiej połowie XX w. spowodowały problemy sektora bankowego i fala upadłości instytucji finansowych [Skibińska-Fabrowska 2014: 196].

W krajach tego modelu występuje też silniejsze powiązanie sektora bankowego z przedsiębiorstwami [Jaworski 2001: 29] jak w przypadku japońskich *keiretsu*. Są to grupy przemysłowo-handlowe, które nawiązały ścisłą

współpracę z konkretnymi bankami, tworząc tzw. system banku głównego. Każda korporacja związana jest z własnym bankiem głównym, który stanowi podstawowe źródło finansowania, nadzoruje jej funkcjonowanie i jest z nią związany kapitałowo (do 10% akcji) [Samaryna 2010: 54-55]. W finansowaniu sektora wytwórczego dużą rolę odgrywają banki miejskie [Solarz 2012b: 234-236]. Również w Niemczech charakterystyczną cechą jest silne powiązanie bankowości z gospodarką [Flejterski, Romiszewska 2004: 33]. Banki stanowiły znaczące źródło finansowania przedsiębiorstw przemysłowych i stawały się ich udziałowcami, co tworzyło między nimi silne więzi, i choć osłabły one wskutek nowych przepisów podatkowych, to pewne ślady pozostały do dziś [Romiszewska 2012: 299].

2.2. System anglosaski (angloamerykański)

Model anglosaski zapoczątkowany został w Wielkiej Brytanii i szybko rozpowszechnił się w państwach anglojęzycznych, głównie takich jak: Stany Zjednoczone, Kanada i Australia [Klimiuk 2016: 166-167]. Opiera się na rynku kapitałowym, ukierunkowanym na finansowanie inwestycji. Charakterystyczne jest pozyskiwanie przez przedsiębiorców kapitałów długoterminowych za pomocą rynku papierów wartościowych. Banki komercyjne dostarczają kapitał krótkoterminowy będący źródłem finansowania bieżącej działalności podmiotów gospodarczych i pełnią funkcje rozliczeniowo-płatnicze [Jaworski 2013b: 21].

Kluczowym elementem tego modelu jest dominacja banków inwestycyjnych, których zadanie polega na pośredniczeniu przy lokowaniu nowych obligacji i akcji na rynku finansowym, emitują papiery wartościowe i odgrywają rolę maklera. Bezpośredni dostęp do banków inwestycyjnych przez podmioty gospodarcze oraz gospodarstwa domowe zwiększa udział papierów wartościowych, którymi te podmioty dysponują. Dlatego występuje wysoko rozwinięty rynek kapitałowy będący swego rodzaju substytutem średnio- i długoterminowych kredytów bankowych [Niczyporuk, Talecka 2011: 49].

2.2.1. Państwa modelu anglosaskiego

W badanej grupie państw modelu anglosaskiego znajdują się Stany Zjednoczone, Wielka Brytania i Kanada. W tych krajach rynki finansowe tworzą podstawę systemu finansowego [Jaworski 2010: 24]. W Stanach Zjednoczonych w czasie I wojny światowej wygenerowane zostały obligacje rządowe „Liberty” dla finansowania działań na froncie, wówczas obywatele amerykańscy zainteresowali się papierami wartościowymi. Dalszy rozwój rynku papierów wartościowych przyczynił się do zmniejszenia popytu na kredyty z banków komercyjnych

[Zachorowska, Zachorowska-Mazurkiewicz 2000: 151-153]. Z kolei w Kanadzie otwarcie rynku papierów wartościowych na podmioty zagraniczne znacznie przyspieszyło rozwój rynku finansowego¹.

Główne źródło finansowania stanowią emisja papierów wartościowych oraz operacje na giełdzie [Jaworski 2010: 24; Kulpa 1998: 23]. Przyczyniło się to do rozwoju giełd papierów wartościowych w tych krajach, nowojorska jest największa na świecie pod względem kapitalizacji [Mika 2012: 401], a londyńska plasuje się w pierwszej dziesiątce².

W tym modelu rola banków ogranicza się przede wszystkim do celów rozliczeniowych i płatniczych bądź krótkoterminowego kredytowania [Jaworski 2010: 24; Golec 2016: 19-20]. W literaturze bankowość Wielkiej Brytanii określana jest jako wyspecjalizowana (anglosaska) [Borcuch 2012: 451]. Banki w systemie brytyjskim odgrywają mniejszą rolę, gdyż ukształtował się on, opierając się na rynkach finansowych. W odniesieniu do dużych korporacji banki funkcjonują głównie jako instytucje płatniczo-rozliczeniowe. Dostarcycielem kapitału długoterminowego jest giełda. Banki są źródłem finansowania gospodarstw domowych oraz małych i średnich przedsiębiorstw. Bankowość Wielkiej Brytanii cechuje różnorodność instytucji bankowych [Gostomski 2010: 120]. Główną rolę odgrywają największe jednostki, które praktycznie zmonopolizowały rynek usług bankowych dla przedsiębiorców³. Już na przełomie XIX i XX w. w sektorze dominowało pięć dużych instytucji rozliczeniowych z rozległą siecią oddziałów uzupełnianych przez kilka mniej znaczących banków [Borcuch 2012: 438].

W Stanach Zjednoczonych występuje przewaga średnich i małych banków wśród ogólnej liczby instytucji licencjonowanych, ale w ubiegłych latach większość aktywów rynku (78,7%) utrzymywana była w posiadaniu stosunkowo niewielkiej grupy (1,41% ogółu) [Mika 2012: 420].

W kanadyjskim sektorze bankowości prywatnej występuje ograniczona liczba instytucji, za to mających wiele oddziałów, a nie jak w USA wiele niezależnych banków lokalnych. W roku 2017 w Kanadzie działało jedynie 88 banków, jednak miały one aż 5907 oddziałów [Miles 2003: 14]. Równocześnie zdecydowana większość rynku usług bankowych znajduje się w rękach pięciu największych banków⁴. Istotne jest duże rozproszenie własności głównych instytucji finansowych⁵.

¹ <https://www.banqueducanada.ca/wp-content/uploads/2010/01/tr81.pdf> [dostęp: 10.02.2020].

² <https://www.lynxbroker.pl/edukacja/10-najwiekszych-rynkow-gieldowych-na-swiecie/> [dostęp: 20.12.2020].

³ https://www.wallstreetmojo.com/top-banks-in-united-kingdom/?fbclid=IwAR23NTEo4yklfFkwN6XE5kP_fIccPp95lwJC4WSMKZmg4FRSCF7lgKyXyPI [dostęp: 2.02.2020].

⁴ <https://www.relbanks.com/rankings/top-banks-in-canada> [dostęp: 3.02.2020].

⁵ <https://www.banqueducanada.ca/wp-content/uploads/2010/01/tr81.pdf> [dostęp: 10.02.2020].

W modelu anglosaskim struktura sektora finansowego obejmuje przede wszystkim banki i instytucje wyspecjalizowane [Kulpa 1998: 25; Borcuch 2012: 438]. W Wielkiej Brytanii wyróżnia się banki komercyjne, czyli banki clearingowe, inwestycyjne, zagraniczne i towarzystwa budowlane [Gostomski 2010: 126]. Istnieje też podział ze względu na zaspokajane potrzeby, od bankowości detalicznej po hurtową, obejmujący trzy grupy banków. Wyróżnia się, po pierwsze, banki detaliczne (*High Street Banks*), skupiające się na dotarciu do szerszego grona odbiorców indywidualnych przez dużą liczbę placówek. Po drugie, banki specjalizujące się w usługach biznesowych (*Business banking*), które dostosowują usługi do potrzeb danego przedsiębiorstwa, obejmują rachunki depozytowe i kredyty komercyjne. Po trzecie, banki inwestycyjne (*Investment banking*), które tworzą kapitał dla przedsiębiorstw, głównie działając w zakresie rynków kapitałowych⁶.

W kanadyjskim systemie bankowym od początku występował wyraźny podział na: licencjonowane banki, spółki powiernicze i pożyczkowe, ruchy kredytów kooperacyjnych, towarzystwa ubezpieczeń na życie i dilerów papierów wartościowych. Grupy te silnie dywersyfikowała m.in. ich podstawowa działalność gospodarcza⁷.

W Stanach Zjednoczonych wyróżnia się trzy rodzaje licencjonowanych instytucji bankowych: banki komercyjne (*commercial banks*), kasy wspólnego oszczędzania (*mutual savings banks*), kasy oszczędnościowo-pożyczkowe (*savings and loans associations*), które udzielane kredyty hipoteczne finansują z depozytów oszczędnościowych oraz unie kredytowe (*credit union*), zrzeszające grupy zawodowe [Mika 2012: 418].

Ważnym elementem modelu są też wszelkiego rodzaju fundusze i towarzystwa [Kulpa 1998: 25]. Należą do nich powstałe już w XVIII w. brytyjskie towarzystwa budowlane (*Building Societies* – uważane za początek instytucjonalnej koordynacji osób chcących uczestniczyć w finansowaniu budownictwa mieszkaniowego) [Zawadzki 1996: 2-3] oraz towarzystwa samopomocowe (*Friendly Societies* – organizacje pomocy wzajemnej, które oferują produkty przypominające ubezpieczenia) [Heffernan 2007: 270]. W USA występują też liczne towarzystwa oszczędnościowo-pożyczkowe, kasy oszczędnościowe i unie kredytowe, których właścicielami są ich członkowie [Heffernan 2007: 293].

W modelu tym nie występują wyraźne połączenia sektora bankowego z przedsiębiorstwami, związki między nimi mają głównie tymczasowy, w pełni rynkowy charakter [Kulpa 1998: 25]. W USA regulują to akty prawne z zakresu kwestii rozdzielenia bankowości i handlu [Zachorowska, Zachorowska-Mazurkiewicz

⁶ https://www.wallstreetmojo.com/top-banks-in-united-kingdom/?fbclid=IwAR23NTEo4yklfFkwN6XE5kP_fJccPp951wJC4WSMKZmg4FRSCF7lgKyXyPI [dostęp: 2.02.2020].

⁷ <https://www.banqueducanada.ca/wp-content/uploads/2010/01/tr81.pdf> [dostęp: 10.02.2020].

2000: 151-156]. W Kanadzie występuje natomiast reguła *widely held ownership*, czyli ograniczenie posiadania udziałów z prawem głosu przez pojedynczą osobę lub grupę oraz brak znaczących powiązań między przedsiębiorstwami finansowymi i handlowymi⁸.

3. Prawdopodobna struktura portfeli kredytowych

Biorąc pod uwagę charakterystyczne cechy obu modeli, można postawić pewną hipotezę w odniesieniu do potencjalnej struktury występujących w niej portfeli kredytowych. Ze względu na to, że w modelu kontynentalnym kredyt bankowy jest głównym źródłem finansowania podmiotów gospodarczych, przypuszczać można, że kredyty dla przedsiębiorstw będą w nim stanowiły większą część portfela kredytowego niż w modelu anglosaskim. Znaczenie może mieć też fakt, że w modelu anglosaskim kluczowym źródłem finansowania przedsiębiorstw są rynki kapitałowe. Dodatkowo w systemie kontynentalnym tendencja do oszczędzania środków pieniężnych przez obywateli jest wyższa niż w systemie anglosaskim. Może to oznaczać, że obywatele mają dostateczną ilość środków własnych na finansowanie swoich bieżących potrzeb, więc udział kredytów konsumpcyjnych w portfelu może być mniejszy niż w modelu anglosaskim.

4. Charakterystyka portfeli kredytowych w wybranych państwach

W celu scharakteryzowania portfeli kredytowych w poszczególnych państwach zebrane zostały dane z roku 2019 odnośnie do wartości udzielonych w nich wybranych kredytów bankowych (tab. 1). Badany portfel kredytowy składa się z kredytów dla sektora niefinansowego, podzielonych na dwie grupy: kredytów dla gospodarstw domowych i kredytów dla przedsiębiorstw⁹.

W kredytach dla gospodarstw domowych wyodrębniono kredyty mieszkaniowe i konsumpcyjne. Dodatkowo wśród kredytów konsumpcyjnych wyszczególniono karty kredytowe. Dane zostały zebrane w walutach krajowych poszczególnych państw, w milionach lub w przypadku Japonii setkach milionów.

Natomiast procentowy udział poszczególnych typów kredytów w całym portfelu kredytowym zawarto w tabeli 2.

⁸ <https://www.banqueducanada.ca/wp-content/uploads/2010/01/tr81.pdf> [dostęp: 10.02.2020].

⁹ Ze względu na utrudniony dostęp do porównywalnych danych w badanych państwach nie wyodrębniono wielkości poszczególnych składowych w kategorii kredytów dla przedsiębiorstw.

Tabela 1. Portfele kredytowe w wybranych państwach w roku 2019

Rodzaje kredytów	Polska (mln PLN)	Japonia (100mlnJPY)	Wielka Brytania (mln GBP)	Kanada (mln CAD)	Niemcy (mln EUR)	Stany Zjednoczone (mln USD)
Kredyty sektora niefinansowego	1 129 200,00	3 955 487,00	2 417 669,89	4 533 323,00	3 727 800,00	19 404 225,00
1. Kredyty dla gospodarstw domowych:	745 300,00	1 447 058,00	1 928 135,89	2 267 241,00	1 871 000,00	16 001 425,00
1.1. Kredyty mieszkaniowe	448 900,00	1 310 457,00	1 499 100,00	1 627 008,00	1 530 434,00	9 950 000,00
1.2. Kredyty konsumpcyjne:	179 500,00	103 865,00	375 161,00	640 233,00	238 000,00	4 176 900,00
a) karty kredytowe	15 532,00	55 114,00	72 299,00	85 572,00	8 840,11	927 000,00
2. Kredyty dla przedsiębiorstw	383 900,00	2 508 429,00	489 534,00	2 266 082,00	1 856 800,00	3 402 800,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie: <http://bitly.pl/EsR2Y>; <https://bit.ly/3els9xD>; <https://bit.ly/3tTMZKY>; <https://bit.ly/3neNAV9>; <https://bit.ly/3nlVcWd>; <http://bitly.pl/6ghu7>; <https://bit.ly/3xcDusy>; <https://bit.ly/3gvHH4A>; <http://bitly.pl/IDYuv>; <https://bit.ly/3etljXc>; <https://bit.ly/2RVUAeb>; <https://bit.ly/2PeuFgM>; <https://bit.ly/3em50Lt>; <https://nyfed.org/3tIVjNE>; <https://bit.ly/3emjNpE>; <https://bit.ly/3gtTjVI>; <https://bit.ly/3n8Oe6N>; <https://bit.ly/3guDaPT>; <https://bit.ly/2QoX5oH>; <https://bit.ly/3grlfbT>; <https://bit.ly/3sGePsX> [dostęp: 14.04.2021].

Tabela 2. Struktura portfeli kredytowych w wybranych państwach w roku 2019 [%]

Rodzaje kredytów	Polska	Japonia	Wielka Brytania	Kanada	Niemcy	Stany Zjednoczone
Kredyty dla gospodarstw domowych:	66,00	36,58	79,75	50,01	50,19	82,46
– kredyty mieszkaniowe	39,75	33,13	62,01	35,89	41,05	51,28
– kredyty konsumpcyjne:	15,90	2,63	15,52	14,12	6,38	21,53
• karty kredytowe	1,38	1,39	2,99	1,89	0,24	4,78
Kredyty dla przedsiębiorstw	34,00	63,42	20,25	49,99	49,81	17,54

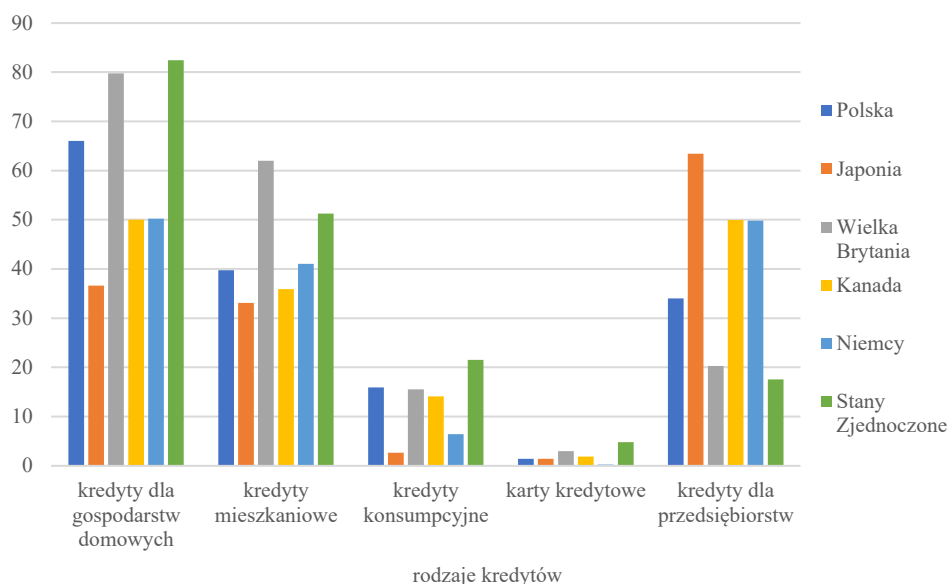
Źródło: opracowanie własne na podstawie tabeli 1.

Wykres 1 przedstawia ujęcie graficzne udziałów poszczególnych typów kredytów.

Widać na nim dysproporcje pomiędzy wielkościami udziałów danego kredytu w portfelach kredytowych poszczególnych państw. Kredyty dla gospodarstw domowych wyraźnie dominują w portfelu amerykańskim (82,46%) oraz brytyjskim (79,75%), a jedynie w Japonii (36,58%) stanowią mniejszą część portfela niż kredyty dla przedsiębiorstw.

Kredyty mieszkaniowe stanowią największą część portfela w Wielkiej Brytanii (62,01%), nieco mniej w USA (51,28%), w pozostałych państwach utrzymują się na niższym poziomie (33,13%-41,05%).

Wykres 1. Struktura portfeli kredytowych wybranych państw w roku 2019 [%]

Źródło: opracowanie własne na podstawie tabeli 1.

Udział kredytów konsumpcyjnych stopniowo maleje, zaczynając od najwyższego w Stanach Zjednoczonych (21,53%), Polsce (15,90%), Wielkiej Brytanii (15,52%) i Kanadzie (14,12%), aż po najniższe wartości w Niemczech (6,38%) i Japonii (2,63%).

Stosunkowo najmniejszą część portfela spośród analizowanych kredytów stanowi udział kart kredytowych, które najwyższą wartość procentową przyjmują w Stanach Zjednoczonych (4,78%), natomiast w Niemczech (0,24%), są zdecydowanie najmniej istotnym elementem portfela.

Największe zróżnicowanie występuje w obrębie kredytów dla przedsiębiorstw. Doskonale widać dysproporcję pomiędzy Japonią (63,42%) a Stanami Zjednoczonymi (17,54%) oraz podobieństwo w przypadku Niemiec (49,81%) i Kanady (49,99%).

4.1. Analiza porównawcza portfeli kredytowych występujących wewnątrz poszczególnych systemów

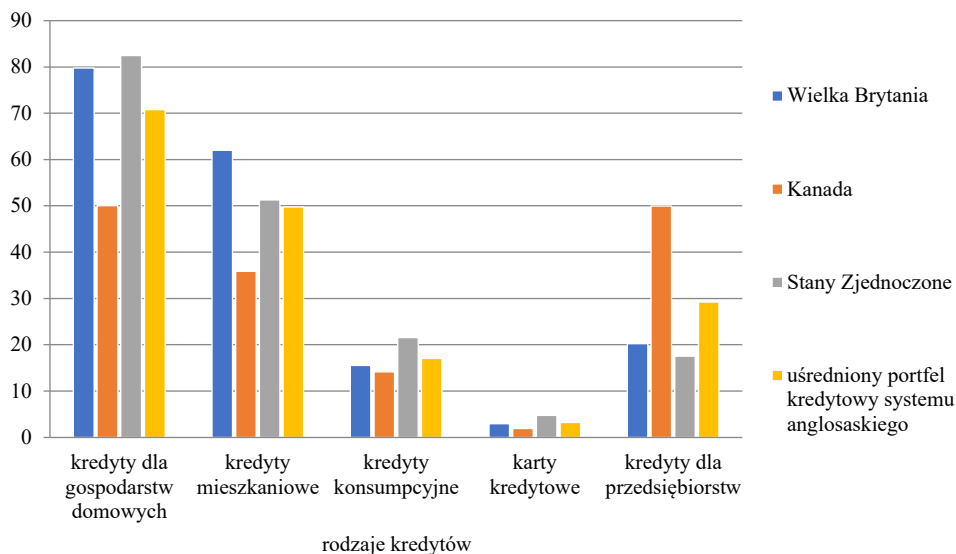
Tabela 3 i wykres 2 przedstawiają porównanie portfeli kredytowych państw systemu anglosaskiego i ich uśrednione wartości procentowe.

Tabela 3. Struktura portfeli kredytowych państw systemu anglosaskiego w roku 2019 [%]

Rodzaje kredytów	Wielka Brytania	Kanada	Stany Zjednoczone	Uśredniony portfel kredytowy systemu anglosaskiego
Kredyty dla gospodarstw domowych:	79,75	50,01	82,46	70,74
– kredyty mieszkaniowe	62,01	35,89	51,28	49,72
– kredyty konsumpcyjne:	15,52	14,12	21,53	17,06
• karty kredytowe	2,99	1,89	4,78	3,22
Kredyty dla przedsiębiorstw	20,25	49,99	17,54	29,26

Źródło: opracowanie własne na podstawie tabeli 1.

Wykres 2. Struktura portfeli kredytowych państw systemu anglosaskiego w roku 2019 [%]

Źródło: opracowanie własne na podstawie tabeli 1.

Struktura portfeli kredytowych badanych państw systemu anglosaskiego charakteryzuje się przewagą udziału kredytów dla gospodarstw domowych nad kredytami dla przedsiębiorstw, po uśrednieniu przeważają one ponaddwukrotnie (70,74% do 29,26%). Przewagę tę niweluje jedynie Kanada, co wynikać może z działających tam programów rządowych, wspierających finansowanie kredytami małych i średnich przedsiębiorstw.

Kolejną zbieżnością jest przewaga kredytów mieszkaniowych nad konsumpcyjnymi, w Kanadzie jest to 35,89% do 14,12%, czyli 21,77 p.p., a w Wielkiej Brytanii 62,01% do 15,52%, czyli aż 46,49 p.p. Przez co w uśrednionym portfelu ich stosunek wynosi 49,72% do 17,06%. Tak znaczna różnica w Wielkiej Brytanii może być związana z podłożem kulturowym i historycznym, m.in. dużym naciskiem na posiadanie własnego mieszkania oraz wsparciem legislacyjnym ze strony rządu.

Natomiast w przypadku kart kredytowych do systemu anglosaskiego należą państwa o najwyższym ich udziale w portfelu kredytowym, co daje średnią na poziomie 3,22%.

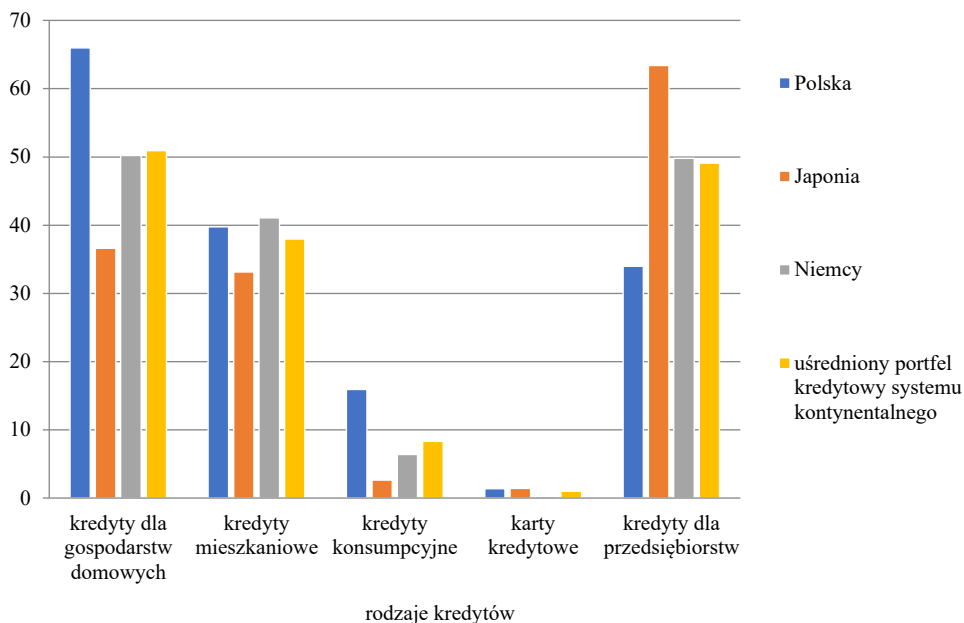
Tabela 4 i wykres 3 przedstawiają porównanie portfeli kredytowych państw systemu kontynentalnego i ich uśrednione wartości procentowe.

Struktury portfeli kredytowych badanych państw systemu kontynentalnego są bardziej zróżnicowane. W Polsce kredyty dla gospodarstw domowych przeważają nad kredytami dla przedsiębiorstw o 32,00 p.p., w Niemczech jest to zaledwie 0,28 p.p., a w Japonii sytuacja się odwraca i kredyty dla przedsiębiorstw przewyższają kredyty dla gospodarstw domowych o 26,84 p.p.

Tabela 4. Struktura portfeli kredytowych państw systemu kontynentalnego w roku 2019 [%]

Rodzaje kredytów	Polska	Japonia	Niemcy	Uśredniony portfel kredytowy systemu kontynentalnego
Kredyty dla gospodarstw domowych:	66,00	36,58	50,19	50,93
– kredyty mieszkaniowe	39,75	33,13	41,05	37,98
– kredyty konsumpcyjne:	15,90	2,63	6,38	8,30
• karty kredytowe	1,38	1,39	0,24	1,00
Kredyty dla przedsiębiorstw	34,00	63,42	49,81	49,07

Źródło: opracowanie własne na podstawie tabeli 1.

Wykres 3. Struktura portfeli kredytowych państw systemu kontynentalnego w roku 2019 [%]

Źródło: opracowanie własne na podstawie tabeli 1.

Powoduje to m.in. większą tendencję do oszczędzania środków w formie depozytów bankowych przez obywateli Niemiec oraz Japonii. Znaczna przewaga kredytów dla przedsiębiorstw w Japonii wynika również z silnego połączenia sektora bankowego z przedsiębiorstwami poprzez istniejące tam *keiretsu*. W uśrednionym portfelu stosunek obu tych kredytów wynosi 50,93% do 49,07%.

W systemie kontynentalnym przewaga kredytów mieszkaniowych nad konsumpcyjnymi wynosi od 23,85 p.p. w Polsce, do 34,67 p.p. w Niemczech, w rezultacie w uśrednionym portfelu przyjmują one 37,98% i 8,30%.

Występuje również relatywnie niski udział kredytów w kartach kredytowych (0,24%-1,39%), który ostatecznie w strukturze uśrednionej wynosi 1,00%.

4.2. Porównanie struktury portfeli kredytowych pomiędzy systemem anglosaskim a kontynentalnym

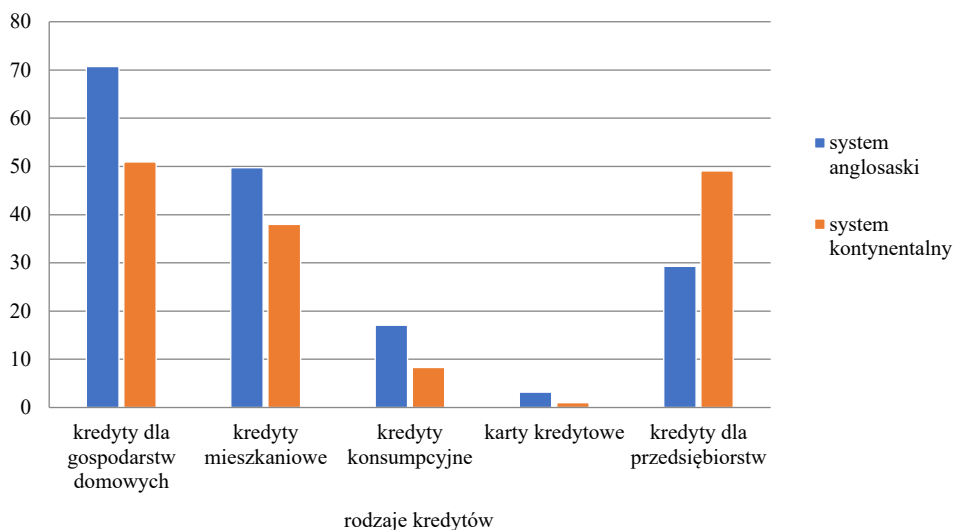
Aby ułatwić porównanie portfeli kredytowych w badanych modelach systemów bankowych, niezbędne jest zestawienie ich uśrednionych struktur, co przedstawione zostało w tabeli 5 i na wykresie 4.

Tabela 5. Porównanie struktury portfeli kredytowych pomiędzy systemem anglosaskim a kontynentalnym w roku 2019 [%]

Rodzaje kredytów	Uśredniony portfel kredytowy systemu anglosaskiego	Uśredniony portfel kredytowy systemu kontynentalnego	Różnica w punktach procentowych
Kredyty dla gospodarstw domowych:	70,74	50,93	19,81
– kredyty mieszkaniowe	49,72	37,98	11,74
– kredyty konsumpcyjne:	17,06	8,30	8,76
• karty kredytowe	3,22	1,00	2,22
Kredyty dla przedsiębiorstw	29,26	49,07	19,81

Źródło: opracowanie własne na podstawie tabeli 1.

Wykres 4. Porównanie struktury portfeli kredytowych pomiędzy systemem anglosaskim a kontynentalnym w roku 2019 [%]

Źródło: opracowanie własne na podstawie tabeli 1.

Kredyty dla gospodarstw domowych mają wyższy udział w portfelu kredytowym w systemie anglosaskim (70,74%) niż w kontynentalnym (50,93%),

różnica ta wynosi 19,81 p.p. Kredyty mieszkaniowe, konsumpcyjne i w kartach kredytowych stanowią większą część portfela w systemie anglosaskim niż kontynentalnym, kolejno o 11,74 p.p., 8,76 p.p. i 2,22 p.p. Kredyty mieszkaniowe mają o 30,92% większy udział w portfelu modelu angloamerykańskiego, kredyty konsumpcyjne o 105,54%, a karty kredytowe o 222%.

Udział kredytów dla przedsiębiorstw jest o 19,81 p.p. wyższy w systemie kontynentalnym (49,07%) niż w anglosaskim (29,26%). Wynika to z silniejszych powiązań pomiędzy podmiotami gospodarczymi i bankami oraz powszechniejszego finansowania przedsiębiorstw poprzez kredyty bankowe w systemie kontynentalnym.

5. Podsumowanie

Model systemu bankowego w państwie wpływa na strukturę portfela kredytowego, jednak nie jest on jedynym czynnikiem ingerującym w jego kształt. Przykładem mogą być znaczne odstępstwa od średniej w modelu, jak nietypowy dla systemu kontynentalnego wyrównany udział kredytów dla gospodarstw domowych i kredytów dla przedsiębiorstw w Kanadzie, czy też wyższy niż w pozostałych państwach modelu kontynentalnego udział kredytów konsumpcyjnych w Polsce. Ogólny kształt porównanych średnich portfeli kredytowych znajduje odzwierciedlenie w podziale modeli systemów bankowych. Zgodnie z przewidywaniami w systemie kontynentalnym, charakteryzującym się wysokim stopniem oszczędności społeczeństwa, gdzie obywatele korzystają głównie z zakresu usług depozytowych sektora bankowego, występuje niższy udział kredytów dla gospodarstw domowych niż w modelu anglosaskim, gdzie obywatele częściej przejawiają skłonności do zadłużania się niż odkładania własnych środków pieniężnych. Banki w modelu anglosaskim służą głównie do celów rozliczeniowo-płatniczych bądź krótkotrwałego kredytowania, a przedsiębiorcy poszukują raczej innych źródeł finansowania (np. giełda). Natomiast w systemie kontynentalnym z usług kredytowych korzystają w dużej mierze przedsiębiorcy, odzwierciedla to wyższy udział kredytów dla przedsiębiorstw w portfelu systemu kontynentalnego niż w anglosaskim.

W trakcie prowadzenia badań sformułowana została hipoteza dotycząca prawdopodobnego kształtowania się portfeli kredytowych w poszczególnych modelach systemów bankowych. Otrzymane wyniki zdają się potwierdzać jej słuszność, a także pokazują, że mogą występować powiązania pomiędzy modelem systemu bankowego a strukturą portfela kredytowego w danym państwie. Jednak wielkość próby badawczej jest zbyt mała, aby jednoznacznie to potwierdzić, może to być inspiracją do dalszych badań w tym zakresie.

Literatura

- Borcuch A., 2012, System bankowy Wielkiej Brytanii, w: S. Flejterski, J.K. Solarz (red.), *Systemy bankowe krajów G-20*, Szczecin: Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe ZAPOL Dmochowski, 436-451.
- Cargill T.F., Royama S., 1992, The Evolution of Japanese Banking and Finance, w: G.G. Kaufman (red.), *Banking Structures in Major Countries*, Nowy Jork: Springer Science + Business Media, 333-388.
- Cwynar W., Patena W., 2010, Historia i struktura systemu bankowego w Polsce, w: W. Patena, W. Cwynar, *Podręcznik do bankowości Rynki, regulacje, usługi*, Warszawa: Oficyna Wolters Kluwer business, 93-133.
- Dębniwska M., Sołoma A., 2003, *Bankowość. Produkty, usługi, rynek*, Olsztyn: Wyd. Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego.
- Flejterski S., 2002, Różnicowanie struktur we współczesnej bankowości, *Rozprawy i Studia*, t. CDXV, Szczecin: Wyd. Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego.
- Flejterski S., Romiszewska I., 2004, *Niemiecki system bankowy. Wnioski dla Polski*, Warszawa: Twiger.
- Golec M.M., 2016, *Instytucje i usługi bankowe*, Poznań: Wyd. WSB w Poznaniu.
- Gostomski E., 2010, *Bankowość międzynarodowa*, Gdańsk: Wyd. Uniwersytetu Gdańskiego.
- Guinnane T.W., 2001, Delegated Monitors, Large and Small: The Development of Germany's Banking System, 1800-1914, *Yale University Center Discussion Paper*, nr 835.
- Heffernan S., 2007, *Nowoczesna bankowość*, Warszawa: PWN.
- <https://cdn.advocacy.sba.gov/wp-content/uploads/2020/09/10092858/Report-2019-Small-Business-Lending-Report.pdf> [dostęp: 14.04.2020].
- <https://de.statista.com/statistik/daten/studie/6814/umfrage/hoehede-der-konsumentenkredite-in-deutschland/> [dostęp: 14.04.2020].
- <https://hypo.org/app/uploads/sites/3/2020/11/HYPOSTAT-2020-FINAL.pdf> [dostęp: 14.04.2020].
- https://sdw.ecb.europa.eu/quickview.do?sessionId=A68E0D970B7AA3B228931D907B5BF66E?org.apache.struts.taglib.html.TOKEN=071328de59558dc7287842f37e3bdc58&SERIES_KEY=117.BSI.Q.DE.N.R.A20.A.1.U2.0000.Z01.E&start=&end=&submitOptions.x=0&submitOptions.y=0&trans=AF [dostęp: 14.04.2020].
- https://www.bankofcanada.ca/rates/banking-and-financial-statistics/chartered-bank-selected-assets-month-end-formerly-c1/?page_moved=1#graph [dostęp: 14.04.2020].
- https://www.bankofcanada.ca/rates/banking-and-financial-statistics/historical-selected-credit-measures-formerly-c2/?page_moved=1 [dostęp: 14.04.2020].
- <https://www.banqueducanada.ca/wp-content/uploads/2010/01/tr81.pdf> [dostęp: 10.02.2020].
- <https://www.bankofengland.co.uk/-/media/boe/files/statistics/mortgage-lenders-and-administrators/2019/2019q4.pdf?la=en&hash=3A045BF632AB93F5FC706DB42BEA831B7120C868> [dostęp: 14.04.2020].
- https://www.bankofengland.co.uk/boeapps/database/fromshowcolumns.asp?Travel=NlxAZxSUX&FromSeries=1&ToSeries=50&DAT=RNG&FD=1&FM=Jan&FY=2017&TD=31&TM=Dec&TY=2017&FNY=Y&CSVF=TT&html.x=66&html.y=26&SeriesCodes=LPMVZRI&UsingCodes=Y&Filter=N&title=LPMVZRI&VPD=Y&fbclid=IwAR3ZzPhx2hTX2VclHK0JY4giAgWIR2huFz9cK4_cMwETMidy_GDIMbnrCRU [dostęp: 14.04.2020].
- <https://www.bankofengland.co.uk/boeapps/database/fromshowcolumns.asp?Travel=NlXSUX&FromSeries=1&ToSeries=50&DAT=RNG&FD=1&FM=Jan&FY=2011&TD=15&TM=Apr&TY=2021&FNY=&CSVF=TT&html.x=153&html.y=41&C=1IB&Filter=N> [dostęp: 14.04.2020].
- <https://www.bankofengland.co.uk/boeapps/database/fromshowcolumns.asp?Travel=NlxAZxSUX&FromSeries=1&ToSeries=50&DAT=RNG&FD=1&FM=Jan&FY=2016&TD=15&TM=Apr>

- TY=2021&FNY=Y&CSVF=TT&html.x=66&html.y=26&SeriesCodes=RPMZLTQ&UsingCodes=Y&Filter=N&title=RPMZLTQ&VPD=Y [dostęp: 14.04.2020].
<https://www.bundesbank.de/action/en/744770/bbkstatisticsearch?query=credit+card> [dostęp: 14.04.2020].
<https://www.bundesbank.de/dynamic/action/en/statistics/time-series-databases/time-series-databases/743796/743796?openNodeId=1567617&treeAnchor=GESAMT> [dostęp: 14.04.2020].
https://www.bundesbank.de/dynamic/action/en/statistics/time-series-databases/time-series-databases/759784/759784?listId=www_v1f_11vb [dostęp: 14.04.2020].
https://www.ceicdata.com/en/indicator/united-kingdom/credit-tohouseholds?fbclid=IwAR3XIQIExKal8w_5TShHNd4iWZlGsiUt6KCUIFU_IIVDUuSFRlrcYeKq5 [dostęp: 14.04.2020].
<https://www.ceicdata.com/en/indicator/united-states/credit-to-households> [dostęp: 14.04.2020].
<https://www.ceicdata.com/en/indicator/united-states/domestic-credit> [dostęp: 14.04.2020].
<https://www.federalreserve.gov/releases/g19/current/default.htm> [dostęp: 14.04.2020].
https://www.fsa.go.jp/en/about/Annual_Reports/2014.pdf [dostęp: 9.02.2020].
https://www.google.com/url?sa=t&rc=1&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKewiHhpBkZzHwAhWQhv0HHc08BTsQFjABegQIBRAF&url=https%3A%2F%2Fwww.knf.gov.pl%2Fknf%2Fp1%2Fkomponenty%2Fim%2Finformacja_na_temat_sytuacji_sektora_bankowego_w_2019_r.pdf&usg=AOvVaw30cqlC6dyMBacXqUkzf-0F [dostęp: 14.04.2020].
<https://www.lynxbroker.pl/edukacja/10-najwiekszych-rynkow-gieldowych-na-swiecie/> [dostęp: 20.12.2020].
https://www.nbp.pl/systemplatniczy/karty/q_04_2019.pdf?fbclid=IwAR2fgOBDM0PHQsv9amhOg5SYbVKNok9IAKa_waSv2gnw0L2oJ7AHkySQ6Zw [dostęp: 14.04.2020].
<https://www.newyorkfed.org/microeconomics/hhdc.html> [dostęp: 14.04.2020].
<https://www.relbanks.com/rankings/top-banks-in-canada> [dostęp: 3.02.2020].
https://www.stat-search.boj.or.jp/ssi/cgi-bin/famecgi2?cgi=%24nme_a000_en&lstSelection=LA01 [dostęp: 14.04.2020].
https://www.wallstreetmojo.com/top-banks-in-united-kingdom/?fbclid=IwAR23NTEo4yk1fFkwN6XE5kP_fJccPp951wJC4WSMKZmg4FRSCF7lgKyXyPI [dostęp: 2.02.2020].
- Jaworski W.L., 2001, Bank i system bankowy, w: W.L. Jaworski, Z. Zawadzka (red.), *Bankowość. Podręcznik akademicki*, Warszawa: Poltex, 15-66.
- Jaworski W.L., 2010, Banki i system bankowy, w: M. Iwanicz-Drozdowska, W.L. Jaworski, Z. Zawadzka, *Bankowość. Zagadnienia podstawowe*, Warszawa: Poltex, 15-66.
- Jaworski W.L., 2013a, Modele sektora finansowego, w: M. Iwanicz-Drozdowska, W.L. Jaworski, A. Szelałowska, Z. Zawadzka, *Bankowość. Instytucje, operacje, zarządzanie*, Warszawa: Poltex, 24-26.
- Jaworski W.L., 2013b, System bankowy, w: M. Iwanicz-Drozdowska, W.L. Jaworski, A. Szelałowska, Z. Zawadzka, *Bankowość. Instytucje, operacje, zarządzanie*, Warszawa: Poltex, 21-23.
- Klimiuk Z., 2016, Modele systemów bankowych na świecie jako przejaw kultury organizacyjnej, *Drohiczyński Przegląd Naukowy. Wielokulturowe Studia Drohiczyńskiego Towarzystwa Naukowego*, nr 8: 161-182.
- Kulpa N., 1998, Polska bankowość na tle współczesnych tendencji rozwoju systemów bankowych, *Zeszyty Naukowe Studentów WSB w Poznaniu*, nr 1: 21-32.
- Lepczyński B., Gostomski E., 2018, Tendencje rozwoju oraz sytuacja ekonomiczna niemieckiego i polskiego sektora bankowości spółdzielczej w latach 2010-2017 – analiza porównawcza, *Bezpieczny Bank*, nr 3(72): 24-53.
- Mika A., 2012, System bankowy USA, w: J.K. Solarz (red.), *Systemy bankowe krajów G-20*, Szczecin: Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe ZAPOL Dmochowski, 401-435.
- Miles B.L., 2003, *The Canadian Financial System*, Nowy Jork: Novinka Books.
- Niczyporuk P., Talecka A., 2011, *Bankowość. Podstawowe zagadnienia*, Białystok: Temida 2.
- Patena W., 2010, System finansowy – funkcje, struktura, instrumenty, w: W. Patena, W. Cwynar, *Podręcznik do bankowości. Rynki, regulacje, usługi*, Warszawa: Oficyna Wolters Kluwer business, 37-51.

- Romiszewska I., 2012, System bankowy Niemiec, w: S. Flejterski, J.K. Solarz (red.), *Systemy bankowe krajów G-20*, Szczecin: Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe ZAPOL Dmochowski, 298-321.
- Samaryna H., 2010, *Deflacja w Japonii*, Warszawa: Polskie Wyd. Ekonomiczne.
- Skibińska-Fabrowska I., 2014, Polityka pieniężna Banku Japonii prowadzona w reakcji na długotrwały kryzys gospodarczy – próba uogólnienia doświadczeń, *Roczniki Ekonomii i Zarządzania*, t. 6(42), nr 2: 191-215.
- Solarz J.K., 2012a, Rozwój systemów bankowych państw G-20, w: S. Flejterski, J.K. Solarz (red.), *Systemy bankowe krajów G-20*, Szczecin: Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe ZAPOL Dmochowski, 14-36.
- Solarz J.K., 2012b, System bankowy Japonii, w: S. Flejterski, J.K. Solarz (red.), *Systemy bankowe krajów G-20*, Szczecin: Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe ZAPOL Dmochowski, 223-240.
- Weltrowska J., 2003, *Rozwój przestrzenny systemu bankowego w Polsce w latach 1989-2002*, Poznań: Bogucki Wyd. Naukowe.
- Zachorowska A., Zachorowska-Mazurkiewicz A., 2000, Kierunki rozwoju systemu bankowego Stanów Zjednoczonych, *Zeszyty Naukowe WSB w Poznaniu*, nr 1: 151-162.
- Zaleska M., 2007, Charakterystyka systemu bankowego – uwarunkowania instytucjonalne, w: M. Zaleska (red.), *Współczesna bankowość*, Warszawa: Difin, 21-32.
- Zaleska M., 2013, Banki i inne instytucje kredytowe, w: M. Zaleska (red.), *Bankowość*, Warszawa: C.H. Beck, 48-56.
- Zawadzki E., 1996, Kasy mieszkaniowe na świecie. Zasady funkcjonowania, podstawy prawne i powszechność zjawiska, Kancelaria Sejmu, Biuro Studiów i Ekspertyz, *Informacja*, nr 412.

A comparison of the structure of credit portfolios in two main banking system models

Abstract. The article examines the relationship between the credit portfolio structure in a given country and its banking system model. In the historical development of banking, two main models of corporate governance have emerged: the Anglo-Saxon and the continental model. The Anglo-Saxon model exhibits a preference for specialized banking, with banks typically focusing on strictly defined areas of activity. In contrast, the continental model aims at providing universal services, where commercial and investment banking are not separated. 6 countries were analyzed in the comparative study: the United States, United Kingdom, and Canada, representing the Anglo-Saxon model, and Germany, Japan, and Poland representing the continental model. It was found that proportions of different categories of loans in the credit portfolio depend on which banking system is used in a given country.

Keywords: credit portfolio, continental model, Anglo-Saxon model, banking sector, universal banking, specialized banking